

4 Situació a Catalunya

Les responsabilitats de les mesures que s'articulen en el marc del benestar animal i les derivades del seu control efectiu estan delimitades clarament, pel que fa a les actuacions de les administracions públiques, en diferents àmbits:

a) *Unió Europea*¹¹

- Adopta les mesures normatives per garantir la seguretat alimentària i vetlla perquè aquestes es compleixin en la totalitat dels estats membres. Procura harmonitzar les disposicions dels diferents estats membres per evitar distorsions de la competència.
- Fa controls i auditories als estats membres, mitjançant missions d'inspecció de l'Oficina Alimentària i Veterinària (OAV), situada a Grange (Irlanda)¹²

La Autoritat Europea de Seguretat Alimentària¹³ (EFSA, segons la sigla anglesa) té un grup científic sobre salut i benestar animal, que tracta les qüestions relacionades amb el benestar animal, fonamentalment referides als animals de producció, inclosos els peixos.

b) *Administració general de l'Estat*¹⁴

- Vetlla per la coordinació de les comunitats autònomes i ordena l'economia en el sector afectat, mitjançant l'aprovació de la normativa bàsica que es consideri necessària, i la transposició de la normativa europea quan s'escau.

c) *Comunitats autònomes*

- Els correspon la competència plena pel que fa a l'execució i el control en matèries de sanitat animal, salut pública i medi ambient, a més del desenvolupament normatiu de la legislació bàsica nacional i comunitària.
- Han d'executar les mesures adoptades i controlar-ne l'aplicació adequada, i han de desenvolupar i adequar les normes a cada àmbit territorial per aplicar-les correctament. Per això, i ateses les seves competències, aquestes administracions són les responsables del control del compliment, en els seus territoris, de les normes dirigides a garantir la sanitat humana, la sanitat animal i el medi ambient.
- Foment i promoció de GBP.

¹¹ http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/index_en.htm

¹² http://ec.europa.eu/food/fvo/index_en.htm

¹³ <http://www.efsa.europa.eu/en/science/ahaw.html>

¹⁴ <http://www.mapa.es/ca/ganaderia/pags/bienestar/granja.htm#>

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DEL BENESTAR ANIMAL A LA CADENA ALIMENTÀRIA A CATALUNYA

4.1. Autoritats competents a Catalunya

L'autoritat competent a Catalunya per als animals de renda és el Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural¹⁵ (DAR)

- Direcció General d'Agricultura, Ramaderia i Innovació
 - Subdirecció General de Ramaderia
 - Servei de Producció Ramadera

El DAR exerceix aquesta competència a les explotacions ramaderes, als mitjans de transport en el moment de la inscripció al registre (verificació tècnica i documental).

El cos de policia de la Generalitat de Catalunya-Mossos d'Esquadra, del Departament d'Interior, actua duent a terme controls en carretera durant el transport dels animals.

Als escorxadors, el DAR exerceix aquesta competència, o bé directament mitjançant els seus propis agents de control oficial o bé, a través del Departament de Salut¹⁶ (DS), mitjançant els veterinaris oficials d'escorxador de l'Agència de Protecció de la Salut, a l'arribada i descàrrega dels animals i en el moment del seu sacrifici.

El Departament de Medi Ambient i Habitatge¹⁷ (DMAH) és l'autoritat competent per a la resta d'animals (animals de companyia, salvatges i animals de laboratori).

4.2. Mecanismes de coordinació

En el si de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària¹⁸, i amb la finalitat de coordinar actuacions i el compliment dels objectius dels organismes executius de control de la Generalitat de Catalunya, hi ha establert un grup de treball sobre el benestar animal. En aquest grup de treball estan representats el DAR, el DS i puntualment el DMAH quan s'escau, i la Direcció General d'Afers Religiosos del Departament de Presidència per tractar temes relacionats amb el sacrifici d'animals de tipus ritual.

A l'àmbit estatal, hi ha el Comitè Espanyol de Benestar i Protecció Animal dels Animals de Producció, adscrit al Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (MAPA), i és en aquest comitè on es realitza la coordinació entre els organismes de l'Administració General de l'Estat (MAPA i Agència Espanyola de Seguretat Alimentària i Nutrició) i les comunitats autònomes.

¹⁵ <http://www.gencat.net/darp/>

¹⁶ <http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/html/ca/Du1/index.html>

¹⁷ <http://mediambient.gencat.net/cat/inici.jsp>

¹⁸ <http://www.gencat.net/salut/acsa>

4.3. El benestar animal a les granges

La normativa comunitària vigent fixa l'obligatorietat d'efectuar una sèrie de controls en diferents àmbits de la producció ramadera. Aquests controls s'estableixen mitjançant plans de control específics elaborats a aquest efecte per a les explotacions bovines, porcines, de gallines ponedores i per a la resta d'espècies productives.

El DAR té establert un pla de control sobre el benestar animal a les explotacions, i que encara que es realitza a les explotacions, també tracta de comprovar que els mitjans de transport siguin adequats o que la càrrega i descàrrega dels animals es realitzi de manera adient.

L'objectiu a assolir per aquest pla de controls és la inspecció d'un percentatge significatiu d'explotacions ramaderes. D'aquest percentatge, es reserven una sèrie d'explotacions en què s'han detectat determinades irregularitats en anys anteriors i s'ha de realitzar una visita d'inspecció dirigida per part de Serveis Centrals del Departament, així com també per part de les oficines comarcals (OC).

En aquest sentit, per a la determinació de les explotacions sotmeses al Pla de controls de benestar animal es tenen en compte les informacions de les explotacions que figuren al SIR (Sistema d'Informació Ramadera). Sobre aquest univers s'elabora un fitxer de mostra aleatòria, bé amb una única espècie o bé amb espècies diferents a les quals s'han de controlar les condicions de benestar animal i s'inclouen les inspeccions dirigides per irregularitats detectades en anys anteriors, prèviament comunicades per les OC.

Els aspectes principals a revisar en el moment de dur a terme el control oficial són els següents:

1. Personal
2. Inspeccions del criador
3. Constància documental
4. Llibertat de moviments
5. Edificis i estables
6. Equips automàtics i mecànics
7. Alimentació, aigua i altres substàncies
8. Mutilacions
9. Procediments de cria

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DEL BENESTAR ANIMAL A LA CADENA ALIMENTÀRIA A CATALUNYA

Any 2005

Espècie	Cens d'explotacions	Nombre d'explotacions inspeccionades	Element objecte de control	Nombre de controls	Nombre de disconformitats	Taxa de conformitat (%)
Boví adult	7.284	90	Condicions	720	8	98,8
			Documentació	90	30	66,6
Vedells	5.642	183	Condicions	1.464	19	98,7
			Documentació	183	39	78,6
Porquí	8.252	306	Condicions	2.448	74	96,9
			Documentació	306	79	74,2
Oví/cabrum	6.513	164	Condicions	1.312	26	98
			Documentació	164	54	67
Equí	2.605	48	Condicions	384	2	99,4
			Documentació	48	18	62,5
Gallines de posta	1.736	27	Condicions	216	10	95,3
			Documentació	27	9	66,6
Pollastre i gall dindi	2009	88	Condicions	704	12	98,2
			Documentació	88	10	88,6
Conills	2.629	43	Condicions	344	9	99,9
			Documentació	43	15	65,1

Font: Servei de producció ramadera (setembre 2006)

NOTA: El concepte documentació es refereix al Registre actualitzat en el qual s'indica qualsevol tractament realitzat, així com el número d'animals morts detectats en cada inspecció del responsable dels animals.

Mesures adoptades: Requeriment de correcció

4.4. El benestar animal al transport

Es realitzen inspeccions als mitjans de transport:

- En el moment de la inscripció d'aquests en el registre, mitjançant una verificació tècnica i documental.
- A les granges i als escorxadors en el moment de la càrrega i la descàrrega dels animals.
- En ruta, a les carreteres, mitjançant la col·laboració amb el Cos dels Mossos d'Esquadra.

4.5. El benestar animal en el moment del sacrifici als escorxadors

El Reglament (CE) núm. 854/2004 especifica que els veterinaris oficials, entre les seves tasques d'inspecció han de verificar l'aplicació correcta de la normativa vigent sobre el benestar animal i, en concret, la que es refereix a la protecció dels animals durant el sacrifici i activitats connexes com ara la seva descàrrega dels mitjans de transport.

Els veterinaris oficials (VO) realitzen inspeccions ante i post mortem dels animals i les canals als escorxadors, i són permanentment als establiments durant el sacrifici. A més, duen a terme el control de la higiene del procés que engloba les activitats dirigides a supervisar que el sacrifici, escorxament i evisceració es faci correctament. Se supervisa que les condicions amb què es fa la descàrrega dels animals, l'estabulació fins al moment del sacrifici i el sacrifici pròpiament dit respectin les normes de benestar animal.

Actualment, a Catalunya, el DAR i el DS estan protocol·litzant les activitats de control oficial així com les activitats d'auditories sobre el control oficial per verificar-ne el compliment i l'eficàcia.

Així, els VO hauran de comprovar que l'escorxador disposa d'un pla d'autocontrol basat en l'anàlisi de perills i punts de control crítics (APPCC) on s'inclouen:

- Aspectes específics de benestar animal que s'adeqüin a la normativa i que siguin eficaços per garantir el benestar animal.
- Es demostra el control d'aquests aspectes mitjançant registres actualitzats.
- Les mesures correctores que ha de realitzar l'operador de l'empresa en cas d'incompliment del que estableix el programa de benestar.

4.5.1. El sacrifici ritual a Catalunya

Els ritus religiosos que es realitzen a Catalunya són l'islàmic (halal) i el jueu (kosher) a les espècies bovina, ovina, caprina, aviram i conills.

El sacrifici religiós es realitza com activitat estable al llarg de l'any, i s'adapta a la demanda del mercat islàmic, principalment, i jueu. Però, cal assenyalar que, efectivament, el dia de la festa musulmana del sacrifici del xai (Id al Kabir o Id al Adha), els escorxadors atenen una demanda més gran de sacrificis de xais. Aquesta diada, musulmans d'arreu del món sacrifiquen un animal per recordar l'episodi de l'Alcorà en què Déu ordenà a Ibrahim que immolés el seu fill Ismail.

Per tal d'assegurar el control sanitari, i per evitar problemes organitzatius, s'han desenvolupat iniciatives de cooperació amb els representants de les principals organitzacions religioses, així com accions de coordinació amb les principals associacions d'escorxadors i indústries càrnies i els serveis territorials del DS, responsables de l'execució de la inspecció veterinària.

LA VIGILÀNCIA I EL CONTROL DEL BENESTAR ANIMAL A LA CADENA ALIMENTÀRIA A CATALUNYA

4.6. Activitats de formació

A Catalunya, des de l'any 1997, hi ha un programa de formació continuada dirigit específicament als inspectors del DS mitjançant el qual s'actualitzen els coneixements tècnics, normatius i d'habilitats necessàries per realitzar eficaçment les tasques de control oficial.

A més, el DAR també dissenya i desenvolupa programes de formació de personal adreçat als seus inspectors, altres tècnics, transportistes, responsables i cuidadors d'animals, que abasten tant el benestar dels animals a l'explotació com en el transport i els moments anteriors i durant el sacrifici.

4.6.1. Activitats de formació del DS

Durant l'any 2005 es van realitzar 37 edicions de cursos corresponents a 26 activitats formatives, amb un total de 273 hores de docència i la participació de 1.450 assistents (s'inclouen veterinaris oficials del DS i altre personal que presta serveis de protecció de la salut, personal d'altres departaments i veterinaris d'altres administracions, com la local, per exemple).

Entre aquests cursos destaca l'específic sobre benestar animal, que es va iniciar l'any 2004 i al llarg de 2005 i 2006 s'han realitzat 3 sessions.

Paral·lelament, a aquesta formació, el DS elabora la publicació del Butlletí informatiu per a la veterinària de salut pública amb periodicitat bimensual dirigida als inspectors veterinaris adscrits al DS. Actualment, es realitza una difusió superior a 450 exemplars. Els diferents exemplars es troben disponibles al web del DS.¹⁹

El benestar animal va ser tractat en l'edició número 113 de maig/juny 2006.

4.6.2. Activitats de formació del DAR

Pel que fa a la formació realitzada pel DAR relacionada amb el benestar animal destaquem:

Any 2005

- Jornada tècnica de benestar animal. Escola de Vallfogona de Balaguer
- 7 cursos presencials de benestar animal a través d'escoles de capacitació agrària

¹⁹ <http://www.gencat.net/salut/depsan/unites/sanitat/html/ca/publicacions/spapsal55.htm>

Any 2006

- Curs de formació de formadors en benestar animal
- Curs per a inspectors d'escorxadors
- Cursos dirigits a personal assessor de benestar animal, incloent aspectes a l'explotació, al transport i a l'escorxador
- Jornada tècnica de benestar animal

Altres sistemes de difusió d'informació: Publicació del dossier tècnic de gener de 2007 sobre el benestar animal a explotacions porcines.²⁰

²⁰ <http://www.ruralcat.net/ruralcatApp/gecNews.Module.ruralcat?sectorid=5&contentId=653473>